

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาในการดำเนินงานการป้องกันและการแก้ไขปัญหาการติดสารเสพติดในกลุ่มนักเรียนโรงเรียนเชิงคำวิทยาคม อ.เชิงคำ จ.พะเยาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาเอกสาร และการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ความหมายของสารเสพติด
2. การป้องกันสารเสพติด
3. นโยบายการป้องกันและแก้ไขสารเสพติดในกลุ่มเยาวชน ในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ.2540-2544)
4. การดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา
5. แนวทางป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา
6. แผนป้องกันสารเสพติดของกระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ.2540-2544)
7. การศึกษาที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของสารเสพติด

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด(2535) ได้ให้ความหมายของยาเสพติด ดังนี้

ยาเสพติด หมายถึง ยาหรือสารเคมีหรือวัตถุชนิดใดๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยวิธีการรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยวิธีใดก็ตามทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจ ซึ่งจะสังเกตลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ ดังนี้

1. มีความต้องการจะเสพสารนั้นอยู่ตลอดเวลา แสดงออกทั้งทางร่างกายและจิตใจ

2. ต้องเพิ่มขนาดของยาที่เสพยามากขึ้น
3. มีอาการอยาก หรือหิวยาได้เมื่อขาดยา (บางคนอาจมีอาการถอนยาเมื่อขาดยา)
4. สุขภาพโดยรวมต่างๆไปทรุดโทรม

ความหมายของการป้องกันสารเสพติด

สำนักงานประสานงานการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ได้ให้ความหมายของการป้องกันสารเสพติดดังนี้ การป้องกันสารเสพติด หมายถึง การให้การศึกษา ข่าวดสารความรู้ และข้อมูลในเรื่องของสารเสพติดอย่างถูกต้อง ด้วยวิธีการต่าง ๆ ไปสู่ประชาชน เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันมิให้ประชาชนหันไปใช้ยาเสพติดเป็นทางออก เมื่อประสบปัญหาขึ้นกับตนเอง และครอบครัว ในขณะที่เดียวกันก็ดำเนินการป้องกันการแพร่กระจายของตัวยา รวมทั้งปรับปรุงสภาพแวดล้อมมิให้มีส่วนผลักดันให้คนไปใช้สารเสพติดควบคู่กันไปด้วย

นโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชนในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2540-2544

กระทรวงศึกษาธิการ (2539) ได้ให้นโยบายในการดำเนินงานป้องกันสารเสพติดเป็นกรอบในการปฏิบัติไว้ ดังนี้

1. ทุกหน่วยงานที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ต้องดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการอย่างจริงจัง โดยให้มีแนวร่วมในการปฏิบัติงานจากประชาชนด้วย
2. สื่อที่กระทรวงศึกษาธิการผลิตใช้ในการป้องกันสารเสพติด จะต้องมีความเหมาะสมกับเยาวชน โดยให้เน้นความน่าสนใจ น่าหยิบ น่าอ่าน ได้เนื้อหาสาระและไม่ยืดเยื้อเกินไป
3. ทุกหน่วยงานจะต้องมีโครงการป้องกันสารเสพติดอย่างชัดเจน เพื่อให้รัฐบาลสามารถยอมรับและสนับสนุนงบประมาณตามความจำเป็นของโครงการ

4. โครงการใหม่ๆ ที่ยังไม่เคยทำมาก่อน ให้ทุกหน่วยงานพิจารณากำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนและทำการทดลอง เพื่อศึกษาผลกระทบก่อนที่จะทำการขยายผล

5. กระทรวงสาธารณสุข ควรร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการช่วยกันป้องกันและแก้ปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษาด้วย โดยเฉพาะยาบ้า และในทางปฏิบัติควรจะทำแบบประมาณไปทีละตัวเด็กเล็กมากกว่าเด็กโต

6. สถานศึกษาจะต้องสร้างระบบการดำเนินงานด้านการป้องกันสารเสพติดให้เข้มแข็ง พร้อมกับให้มีโครงการแนะแนวด้วย

7. งบประมาณสำหรับการป้องกัน แก้ไขปัญหาสารเสพติดควรรีให้ทุกกรมตั้งงบประมาณไว้ในแผนงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยไม่ต้องแฝงอยู่กับงบประมาณอื่น ซึ่งสำนักงานประมาณเห็นชอบด้วยแล้ว

ดังนั้น คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาตามที่กระทรวงศึกษาธิการ (2539, หน้า 11) ได้กำหนดกรอบนโยบายด้านการป้องกันสารเสพติดสำหรับแผนพัฒนา ระยะที่ 8 ภายใต้เงื่อนไขของข้อจำกัดด้านงบประมาณและบุคลากร ไว้ดังนี้

1. ให้สถานศึกษาทุกแห่ง ถือว่าการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มนักเรียน นักศึกษา เป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งของสถานศึกษา ทั้งนี้ให้รวมถึงภาระหน้าที่ในการช่วยเหลือดูแลนักเรียน นักศึกษาที่ติดสารเสพติดด้วย

2. ให้ดำเนินการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนครบวงจร นับตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตร สื่อ วิธีการสอน และกิจกรรมของสถานศึกษา เน้นการฝึกทักษะชีวิตที่จำเป็นสำหรับเยาวชนเพื่อผลทางการพัฒนาบุคลิกภาพ และการตัดสินใจเลือกพฤติกรรม

3. สนับสนุนให้สถานศึกษาทุกสังกัดจัดกิจกรรมส่งเสริมการออกกำลังกาย การเล่นกีฬา ตลอดจนกิจกรรมทางเลือกอื่น ๆ เน้นการให้เด็กและเยาวชน รู้จักการใช้เวลาว่างไปในทางสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพอนามัย เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นในตัวเอง และความมั่นคงทางอารมณ์ และความสามัคคีในหมู่คณะ

4. ส่งเสริมให้สถานศึกษา ปรับปรุงสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของสถานศึกษา ให้เยาวชนในสถานศึกษามีพัฒนาการในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างเต็มที่

5. ให้มีการพัฒนาระบบบริหารและจัดการ ตลอดจนการสนับสนุนทางวิชาการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษา เน้นการทำงานในระบบเครือข่าย

จากนโยบายข้างต้น สรุปได้ว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในกลุ่มเยาวชนในสถานศึกษานั้น ทุกหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานราชการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด จึงจะทำให้การป้องกันสารเสพติดเกิดประสิทธิภาพ

การดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา

คณะกรรมการป้องกันสารเสพติดของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานกิจการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2539) ได้ดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษาแบบครบวงจรโดย

1. การบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับสารเสพติดไว้ในหลักสูตร และกระบวนการสอนของทุกระดับ
2. การจัดทำคู่มือ แนวการดำเนินงานและหลักสูตรสำหรับการอบรมบุคลากรทางการศึกษาในระดับจังหวัด ครูแกนนำ นักเรียนแกนนำ และผู้ปกครอง
3. การนิเทศ ติดตามผลและวิจัยประเมินโครงการ
4. การดำเนินโครงการ ทดลองรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการแนะแนว (พื้นที่ทดลอง 4 จังหวัด ได้แก่ นครนายก ขอนแก่น สงขลา และเชียงใหม่)
5. การจัดกิจกรรมเสริมการสอนในสถานศึกษา ได้แก่กิจกรรมเพื่อนเตือนเพื่อน
6. การจัดอบรมเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับสารเสพติดแก่ผู้ช่วยผู้บริหารและหัวหน้าฝ่ายกิจกรรมของสถานศึกษา

7. การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้สวยงาม ร่มรื่น สะอาด และสงบ เพื่อป้องกันการมีส่วนร่วมของนักเรียน นักศึกษา

8. การจัดกระบวนการเรียนการสอน โดยเน้นกระบวนการกลุ่มเพื่อช่วยลดแรงกดดันและความเครียดของนักเรียน นักศึกษาจากการแข่งขันทางการเรียน

9. การดูแลเอาใจใส่แก่นักเรียน นักศึกษาของครูอาจารย์ด้วยการให้ความรักและความอบอุ่นอย่างใกล้ชิด หากรายใดมีความเสี่ยงสูง ก็ให้มีการศึกษาเฉพาะกรณีเป็นพิเศษ

10. การรณรงค์เผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดแก่นักเรียน นักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง เช่น คติโปสเตอร์ในสถานศึกษาประกวดเรียงความ ประกวดสุนทรพจน์ เป็นต้น

11. การประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง (ป.ป.ส. สาธารณสุข ตำรวจ ฯลฯ) ตลอดจนองค์กรท้องถิ่น (เทศบาล สภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล) องค์กรเอกชน (สมาคม มูลนิธิ สโมสร ฯลฯ) ในท้องถิ่น รวมทั้งพ่อแม่ผู้ปกครอง

หรืออีกนัยหนึ่งการดำเนินงานป้องกันสารเสพติดแบบครบวงจรในสถานศึกษานั้น จะต้องดำเนินงานควบคู่กันไป ทั้งในด้านหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การนิเทศติดตาม การจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม ฯลฯ ตลอดจนโดยการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และพ่อแม่ ผู้ปกครอง จึงจะทำให้การดำเนินงานป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา เกิดผลในการปฏิบัติอย่างแท้จริง

แนวทางการป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา

ในการป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษานั้น กระบวนการทางการศึกษานับว่าเป็นวิธีการที่สำคัญที่สุดในการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่เด็กนักเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2530) ได้ให้แนวทางในการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา โดยการมุ่งเน้นการอบรมปณิธาน และการพัฒนาด้านจิตใจ จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบด้านพื้นฐานในการสร้างภูมิคุ้มกันการใช้ยาในทางที่ผิด ได้กำหนดไว้ 6 ประการดังนี้

1. การส่งเสริมความนับถือตนเอง (Self-esteem) คือ การส่งเสริมให้บุคคลรู้สึก ว่าตนเองมีคุณค่า มีประโยชน์ มีความสามารถ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างภูมิคุ้มกันสารเสพติด โดยมีแนวทางปฏิบัติ ได้แก่ การให้บุคคลากร และเยาวชนในสถานศึกษา ได้มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น การรักษาความสะอาด การประกวดคำขวัญ เรียงความ วาดภาพ การส่งเสริมจริยธรรม การจัดชุมนุม หรือชมรมต่างๆตามความสนใจของผู้เรียน เป็นต้น

2. การส่งเสริมความสัมฤทธิ์ผล (Achievement) คือ การส่งเสริมให้บุคคลประสบความสำเร็จได้รับการยกย่อง ได้รับความรัก ความอบอุ่น ความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน จัดบริการให้คำปรึกษาหารือ เพื่อหาแนวทางการแก้ไข รวมทั้งเสริมประสบการณ์ และทักษะให้แก่ผู้เรียน โดยการเชิญผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ชำนาญมาให้ความรู้ เป็นต้น

3. การส่งเสริมให้เกิดความรู้สึกมีจุดหมาย (Sense of purpose) คือ การส่งเสริมให้บุคคลมีความสำนึกในค่าของมนุษย์ สร้างสรรค์เป้าหมายเกิดพลังที่จะผลักดันตนเองไปสู่เป้าหมายนั้นโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ซึ่งแนวทางปฏิบัติได้แก่ การกำหนดระเบียบและกฎเกณฑ์ต่างๆ ของสถานศึกษาตามความเหมาะสม ส่งเสริมและปรับปรุงบุคลิกภาพ โดยการจัดกิจกรรมในหลักสูตร และนอกหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม และจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ ควรให้มีการจัดกิจกรรมแนะแนว เพื่อช่วยเหลือผู้เรียนเป็นกลุ่มหรือเป็นรายบุคคลและจัดสวัสดิการสถานศึกษา เป็นต้น

4. การจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมความเคารพตนเองและผู้อื่นและเกียรติภูมิของบุคคล (Respect for self and others and individual dignity) คือการส่งเสริมประสบการณ์ที่เหมาะสมต่อความสามารถ ความเข้าใจ ความถนัดของบุคคลในการปฏิบัติหน้าที่ มีความรับผิดชอบ ความอดทน ความเคารพในสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น ตลอดจนการให้ความยกย่องต่อบุคคลอื่น ซึ่งแนวทางปฏิบัติได้แก่ การจัดกิจกรรม ที่มุ่งเน้นคุณธรรมจริยธรรม ประพาดคิดเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ตลอดจนยกย่องคนที่ปฏิบัติดี ส่งเสริมและให้โอกาสแก่ผู้เรียนทำกิจกรรมเป็นหมู่คณะ รวมทั้งฝึกให้ผู้เรียนรู้จักดำเนินชีวิตแบบประชาธิปไตยในสถานศึกษา เป็นต้น

5. การพัฒนาทักษะส่วนตัวและทักษะสังคม (Personal and social skills) คือ ฝึกฝนให้เกิดทักษะในการคิด การอ่าน การใช้เหตุผล การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การประกอบอาชีพ การติดต่อระหว่างบุคคล การทำงานเป็นคณะ การช่วยเหลือผู้อื่น โดยมีแนวทางการปฏิบัติ ได้แก่ การจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้วิชาชีพใหม่ๆ เพิ่มขึ้น พร้อมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะสังคม เช่น การฝึกพูดในที่ชุมชน เป็นต้น

6. การส่งเสริมทักษะในการประกอบอาชีพ (Employable skills) คือ การจัดกิจกรรมทางเลือกต่างๆ ให้แก่บุคคล เพื่อเป็นช่องทางในการดำเนินชีวิตตามความสนใจ และความถนัดส่วนบุคคล โดยมีแนวทางการปฏิบัติ ได้แก่ การจัดทำให้มีการบริหารแนะแนวอาชีพ เช่น การฝึกอบรมดูงาน การให้ความรู้ ฝึกอบรม ขั้นตอนการวางแผนอาชีพ พัฒนาทักษะในการตัดสินใจ การศึกษาความต้องการด้านอาชีพของชุมชน และการเตรียมตัวเพื่อเลือกอาชีพ เป็นต้น

แนวทางการป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา เน้นการพัฒนาที่ "ตัวคน" และ "พฤติกรรมของคน" เป็นสำคัญ การป้องกันสารเสพติดจึงควรยึดรูปแบบนี้เป็นหลักในการดำเนินงาน ส่วนรูปแบบอื่นนั้น นำมาใช้ในการปราบปราม มาตรการการบำบัดรักษา ซึ่งเป็นส่วนเกี่ยวเนื่องการป้องกันสารเสพติดทั้งสิ้น

แผนป้องกันสารเสพติดของกระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ.2540-2544)

กระทรวงศึกษาธิการ (2539) ได้กำหนดแผนป้องกันสารเสพติดของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2540-2544 ดังนี้

1. แผนงานการให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้
2. แผนงานพัฒนาสภาพแวดล้อมและกิจกรรมทางเลือก
3. แผนงานการบริหารและการจัดการ
4. แผนงานพัฒนาบุคลากร
5. แผนงานรณรงค์ป้องกันสารเสพติด

การให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้

สาระสำคัญของแผน

การดำเนินงานภายใต้แผนนี้ มุ่งที่จะใช้กระบวนการทางการศึกษา และฝึกอบรมเป็น มาตรการหลักในการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับปัญหาสารเสพติด สร้างความตระหนักใน ปัญหาและภาระหน้าที่ต่อตนเองและสังคม และ เสริมสร้างทักษะในการเลือกทางดำรงชีวิตที่เหมาะสม และปลอดภัยจากการติดสารเสพติด

วัตถุประสงค์

1. ให้อาจารย์แนะแนว ครู/อาจารย์ประจำชั้น และครู/อาจารย์ประจำวิชาต่างๆ อย่างน้อยโรงเรียนละ 1 คน มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับปัญหาสารเสพติดเป็นอย่างดีและมีความตระหนักในความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการป้องกันเยาวชนในสถานศึกษา ตลอดจนมีความรู้เกี่ยวกับมาตรการป้องกัน
2. ให้นักเรียน นักศึกษา มีโอกาสได้รับข่าวสาร ข้อมูล และได้รับการกระตุ้นเตือน บ่อยๆ หรือเป็นประจำ จากกิจกรรมหลากหลายรูปแบบของสถานศึกษา
3. ให้นักเรียน นักศึกษาทุกคนมีโอกาสดำเนินการฝึกฝนทักษะทางชีวิตบางประการที่จะ ช่วยให้ผู้สามารถที่จะดำเนินชีวิตด้วยรุ่นได้โดยไม่ติดสารเสพติด

มาตรการดำเนินงาน

1. ส่งเสริมให้ทุกหน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดการศึกษาในทุกระดับ ดำเนินโครงการทั้งโดย ทางตรงและทางอ้อม เพื่อสร้างความเข้าใจ ความรู้ และความตระหนักในปัญหาสารเสพติดแก่ ครู/อาจารย์แนะแนว ครู/อาจารย์ประจำชั้น ครู/อาจารย์ประจำวิชา ในสถานศึกษาในสังกัด
2. ส่งเสริมให้สถานศึกษาและองค์กรทางการศึกษาในท้องถิ่น จัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้น เตือน สร้างความสำนึกเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาสารเสพติด ทั้งในสถานศึกษาและในชุมชนโดยที่ นักเรียน นักศึกษา ได้มีประสบการณ์จากการมีส่วนร่วม

3. สนับสนุนให้สถาบันราชภัฏและสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่นจัดระบบป้องกันสารเสพติดให้มีศักยภาพเพียงพอ เพื่อให้การสนับสนุนเชิงวิชาการแก่สถานศึกษาในท้องถิ่น

4. ดำเนินการพัฒนากระบวนการและเครื่องมือ ในการฝึกอบรมทักษะชีวิตที่จำเป็นให้แก่ นักเรียน นักศึกษา เพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้ยา ติดยา เพื่อการทดลอง และเผยแพร่ ขยายผลต่อไป

5. ส่งเสริมสนับสนุนการผลิตและพัฒนาสื่อการสอน แบบเรียน และ เอกสารสิ่งพิมพ์ เพื่อ การป้องกันปัญหาสารเสพติดให้มีคุณภาพ และเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการใช้และ กลุ่มเป้าหมาย

6. ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาต่าง ๆ จัดบริการในการแนะแนวเชิงรุก โดย การจัดกิจกรรมพัฒนาบุคลิกภาพและฝึกอบรมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียน นักศึกษาให้มากขึ้น

การพัฒนาสภาพแวดล้อมและกิจกรรมทางเลือก

สาระสำคัญของแผน

มุ่งให้สถานศึกษาเป็นสถานที่เยาวชนสามารถเจริญเติบโตได้ตามธรรมชาติ และสามารถ มีพัฒนาการทางด้านสังคม อารมณ์ จิตใจ และร่างกายได้อย่างเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล ซึ่ง ต้องอาศัยสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดี เช่น การมีสถานที่ร่มรื่น สวยงาม ปราศจากสิ่งรบกวนและ ปลอดภัย สภาพสังคมมีทางเลือกที่สร้างสรรค์ไว้รองรับความแตกต่างระหว่างบุคคลอย่างเพียงพอ

วัตถุประสงค์

1. ให้หน่วยงานทางการศึกษาทุกสังกัด จัดสถานศึกษาให้มีบรรยากาศธรรมชาติที่ร่มรื่น ปลอดภัย เหมาะแก่การเรียนรู้และพัฒนาการอย่างมีความสุข

2. ให้นักเรียน นักศึกษาทุกคนมีโอกาสเลือกเข้าร่วมกิจกรรมที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ โดยมีส่วนร่วม ตลอดเวลาทั้งวันที่อยู่ในสถานศึกษา เพื่อลดเวลาว่างและบรรยากาศเฉื่อยชา

3. ช่วยให้นักเรียน นักศึกษาทุกคนมีโอกาสค้นพบความสนใจ ความถนัดและความสามารถ ของตนเอง

มาตรการดำเนินงาน

1. ผลักดันนโยบายปฏิรูปการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยให้การสนับสนุนแก่สถานศึกษาทั้งทางด้านวิชาการ และทรัพยากร เพื่อดำเนินการพัฒนาสิ่งแวดล้อม โครงสร้างของสถานศึกษาให้มีความร่มรื่นปลอดภัย เหมาะแก่การเรียนรู้และพัฒนาการ
2. สนับสนุนให้สถานศึกษามีความพร้อมจัดกิจกรรมออกกำลังกายและกีฬาอย่างกว้างขวาง และเป็นประจำ
3. ส่งเสริมให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมกลุ่มสนใจ กิจกรรมนันทนาการและกิจกรรมพัฒนาบุคลิกภาพและความสามารถ ให้มีความหลากหลายสำหรับนักเรียน นักศึกษา

การพัฒนาการบริหารและการจัดการ

สาระสำคัญของแผน

มุ่งให้สถานศึกษาพัฒนาโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดของหน่วยงานต่างๆ ในกระทรวงศึกษาธิการให้มีระบบที่เหมาะสม มีการประสานงานเป็นเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพ วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดของหน่วยงานต่าง ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการ ประสานสอดคล้องกันและร่วมมือกันดำเนินงานในระบบเครือข่าย
2. เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้โครงการป้องกัน และแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ได้รับการสนับสนุนเชิงวิชาการและงบประมาณตามความจำเป็น
3. ให้มีการประสานแผนป้องกันสารเสพติดระหว่างหน่วยงานในสังกัดของกระทรวงฯ เพื่อขจัดปัญหาซ้ำซ้อนในทางปฏิบัติ และหาข้อยุติที่เหมาะสมเกี่ยวกับงบประมาณ และกลยุทธในการทำงาน

มาตรการดำเนินงาน

1. ให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างบุคลากรระดับบริหารและระดับปฏิบัติการในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
2. ส่งเสริมให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยเฉพาะในระดับกรมให้มีเจ้าหน้าที่หรือคณะบุคคลรับผิดชอบโดยตรงต่อการดำเนินโครงการป้องกันสารเสพติดของสถานศึกษาหรือองค์กรในสังกัดของตนในฐานะศูนย์ข้อมูลเชิงบริหารและจัดการ เช่น การจัดทำนโยบายวิชาการและบุคลากร เป็นต้น
3. สนับสนุนให้มีการตรวจและติดตามงานป้องกันสารเสพติดเป็นหนึ่งภารกิจ การตรวจราชการและเยี่ยมเยียน นิเทศ ของกระทรวงศึกษาธิการ
4. สนับสนุนให้หน่วยงานที่รับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการ มีงบประมาณเพื่อบริหารและจัดการ ตลอดจนการพัฒนาระบบและประสานงานในเครือข่ายอย่างเพียงพอ

การพัฒนาบุคลากร

สาระสำคัญของแผน

มุ่งที่จะส่งเสริมหรือพัฒนาบุคลากรผู้รับผิดชอบในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถ ในการวางแผน กำหนดแนวทางในการดำเนินงานกับการศึกษา และฝึกอบรมแก่กลุ่มเป้าหมายต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถเป็นแกนนำในการดำเนินงานได้

วัตถุประสงค์

1. ส่งเสริมให้หน่วยงานต่างๆ ตลอดจนสถานศึกษาทุกสังกัดมีบุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมทำหน้าที่เป็นแกนนำการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด
2. เผยแพร่ความรู้และข้อมูล มาตรการใหม่ๆ ในด้านการป้องกันแก่วิทยาการและเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโครงการป้องกัน

3. ส่งเสริมบุคลากรที่รับผิดชอบด้านการป้องกันและวิทยาการของโครงการมีโอกาสดำเนินการได้รับประสบการณ์และความรู้ใหม่ๆ โดยทางตรงจากการร่วมประชุม สัมมนาและศึกษาดูงานทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ

มาตรการดำเนินงาน

1. จัดอบรมวิทยากรแกนนำสำหรับหน่วยงานต่างๆ เพื่อเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมป้องกันสารเสพติดแก่กลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบในหน่วยงานนั้นๆ

2. การอบรมแกนนำเยาวชน นักเรียน นักศึกษา ผู้นำชุมชน ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อเป็นกลไกสร้างความตระหนักในปัญหาและสร้างความสำนึกเกี่ยวกับภารกิจที่จะต้องช่วยกันป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

3. ส่งเสริมให้มีการประชุม สัมมนาร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตการศึกษาทั้ง 12 เขต และกรุงเทพมหานคร

4. จัดทางงบประมาณหรือทุนสนับสนุนให้วิทยากรหลักและเจ้าหน้าที่แกนนำของสถานศึกษาและหน่วยงานต่างๆ ในกระทรวงศึกษาธิการไปศึกษาดูงานต่างประเทศเพื่อเรียนรู้ประสบการณ์ตรง

5. ให้การสนับสนุนด้านกำลังใจและสวัสดิการแก่ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติเพื่อเป็นแรงจูงใจในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง

การรณรงค์ป้องกันสารเสพติด

สาระสำคัญของแผน

มุ่งเผยแพร่ความรู้และสร้างความตระหนักโดยอาศัยกลไก และสื่อชนิดต่างๆ นอกเหนือจากการสอนและอบรม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เยาวชนทั้งใน และนอกสถานศึกษา มีโอกาสรับข่าวสาร ข้อมูล ความรู้ และการกระตุ้นเตือนบ่อยๆ หรือเป็นประจำเกี่ยวกับปัญหาและพิษภัยที่เกิดจากการใช้และติดสารเสพติด ตลอดจนมีความรู้ในการป้องกันตนเองและสังคมจากปัญหายาเสพติด

2. เพื่อเปิดโอกาสให้เยาวชนทั้งในและนอกสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาสารเสพติดในชุมชน โดยอาศัยกลไกและสื่อชนิดอื่น

มาตรการดำเนินงาน

1. สนับสนุนให้สถานศึกษาร่วมกับองค์กรในท้องถิ่น จัดกิจกรรมรณรงค์ตามโอกาส โดยให้นักเรียน นักศึกษา มีส่วนร่วมในการแสดงออก
2. ส่งเสริมในการจัดกิจกรรมการกุศลเพื่อป้องกันสารเสพติด การประกวดความสามารถต่างๆ และนิทรรศการ
3. ผลิตและพัฒนาสื่อเพื่อการรณรงค์ที่ได้มาตรฐานที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาและองค์กรต่างๆ

การศึกษาที่เกี่ยวข้อง

ประไพศรี ช่อนกลิ่น และคณะ (2532) ได้ศึกษาเรื่อง การป้องกันและควบคุม การใช้สารเสพติดในนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในโรงเรียนมัธยมศึกษา 6 แห่ง จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2530 เพื่อค้นหานักเรียนที่ใช้สารเสพติดแล้วจัดบริการด้านการป้องกันและควบคุมการใช้สารเสพติดด้วยความร่วมมือจากสถาบันการศึกษา และสถาบันครอบครัว โดยใช้แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ และการตรวจสอบภาพ จากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-3 ที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในโรงเรียนมัธยมศึกษา 6 แห่ง จำนวน 42 คน จังหวัดเชียงใหม่ และบิดามารดา หรือผู้ปกครองของนักเรียน จำนวน 27 คน ผลการศึกษา พบว่าอัตราการใช้สารเสพติดของนักเรียนประเภทสารระเหยที่นิยมใช้ร่วมกันมากที่สุดคือกาว 3 K กับแอลกอฮอล์ รองลงมาได้แก่กาว 3 K กับพินเนอร์ นักเรียนที่ใช้สารเสพติดเป็นเพศชาย ร้อยละ 100 อายุอยู่ในช่วงระหว่าง 14-18 ปี การศึกษาอยู่ในระดับปานกลางและต่ำ บุตรคนโตและคนสุดท้ายมีโอกาสใช้สารระเหยมากกว่าคนอื่น ๆ สำหรับกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อป้องกันและควบคุมการใช้สารเสพติดได้ดำเนินการเป็น 2 ส่วนคือ ด้านการป้องกันใช้สารเสพติด และกิจกรรมเพื่อการพัฒนาครอบครัว หลังจากการจัดกิจกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหลายอย่าง คือ หยุดสารระเหย พฤติกรรมการเล่นการพนัน การก่อการทะเลาะวิวาท ดื่มสุรา เบียร์ตามลำดับ นอกจากนี้

ผู้ศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ในการศึกษาครั้งต่อไปควรจะใช้วิธีการหลายๆวิธีการ นอกจากที่ครูเป็นผู้สังเกต บันทึก ค้นหานักเรียนที่ใช้สารเสพติด เช่น ควรวินิจฉัยนักเรียนขึ้นเป็นผู้ค้นหา หรือใช้วิธีการใหม่ๆ ใช้เครื่องมือที่มีความเชื่อถือได้เป็นต้น และในส่วนของการจัดกิจกรรมเพื่อแก้ไขสารเสพติดในนักเรียนควรขยายไปในกลุ่มเพื่อนที่เกาะ หรือมีพฤติกรรมที่ไม่ดีของนักเรียนด้วย

กรมการฝึกหัดครู (2533) ได้ทำการสำรวจสภาพการใช้สารเสพติดและเจตคติเกี่ยวกับสารเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สายสามัญและสายอาชีพทั่วประเทศ จำนวน 5,715 คน และพบว่า

ในบรรดาสารเสพติด 9 ชนิดถ้าไม่นับสารตระกูลฝิ่น อาจกล่าวได้ว่านักเรียนวัยรุ่นอย่างน้อย 5 คนในทุกๆ 100 คน เคยใช้สารเสพติดชนิดใดชนิดหนึ่งมาแล้ว เหล้ากับบุหรี่เป็นสารที่เคยมีผู้ใช้มากที่สุด คือในทุกๆ 10 คนจะมี 7 คน เคยดื่มเหล้า 4 คนเคยสูบบุหรี่มาอย่างน้อย 1 ครั้ง 3 คน เคยดื่มเหล้า 2 คน เคยสูบบุหรี่ในระยะ 30 วันที่ผ่านมา และร้อยละ 7 สูบบุหรี่เป็นประจำ ร้อยละ 3 ดื่มเหล้าครั้งละอย่างน้อย 5 แก้ว เกือบทุกวัน

ใน 100 คน จะมีนักเรียนวัยรุ่นประมาณ 11-16 คนเคยใช้สารระเหย หรือกัญชา หรือยากระตุ้นประสาทมาแล้วในอดีต ประมาณ 7 คน เคยใช้ในปีที่แล้ว ที่เคยใช้ในระยะเวลา 30 วันที่ผ่านมา มีประมาณ 4 คน และอย่างน้อย 1 คน ใช้ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป

ในอดีตและในปีที่ผ่านมา การใช้สารระเหยพบมากที่สุดในภาคใต้ การใช้กัญชากับยาบ้าพบมากที่สุดที่ภาคเหนือ สำหรับการใช้ในระยะเวลา 30 วันที่ผ่านมา สารระเหยและกัญชามีผู้ใช้ในกรุงเทพมหานคร มากกว่าภาคอื่นๆ ยาบ้าพบว่ามีผู้ใช้มากที่สุดในภาคอีสาน

สารเสพติดผิดกฎหมายที่นักเรียนวัยรุ่นใช้กันอย่างแพร่หลาย ได้แก่ สารระเหย กัญชา และยากระตุ้นประสาท พบการใช้ของนักเรียนมัธยมศึกษาสายอาชีพมากกว่าสายสามัญ พบในเมืองมากกว่าชนบท ในสถานศึกษาสังกัดเอกชนมากกว่ารัฐบาล ผู้ใช้ส่วนมากอยู่ในกลุ่มที่พักอาศัยอยู่ตามลำพัง นิยมใช้เวลาว่างพักผ่อนนอกบ้าน เบื่อวิชาที่เรียน การบ้านไม่สนใจ การใช้กัญชาพบในกลุ่มที่มีผลการเรียนอ่อน (ระดับ "ง") มีผู้ใช้ยากระตุ้นประสาทมากกว่าผู้ใช้ยาผิดกฎหมายชนิดอื่น

นักเรียนส่วนใหญ่เชื่อว่า การใช้กัญชา สารระเหยและยากระตุ้นประสาทอันตรายน้อยไม่รังเกียจเมื่อเพื่อนใช้ยากระตุ้นประสาท แต่รังเกียจการใช้กัญชาและสารระเหย นักเรียนที่ใช้เหล้าและใช้สารระเหยส่วนใหญ่เริ่มตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กัญชาเริ่มตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และยาบ้าเริ่มตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ความรู้เรื่องสารเสพติด นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับความรู้มาจากชั่วโมงสุขศึกษา การรณรงค์ทางโทรทัศน์นั้นส่วนใหญ่เคยเห็น คิดว่าให้ผลดีในทางให้ความรู้และลดโอกาสที่นักเรียนจะใช้สารเสพติดลดลงได้ แต่มีผลเล็กน้อยทางด้านลดจำนวนผู้ใช้สารเสพติดลง

สำหรับอ่ำไพ · สวัสดิพงษ์ (2533) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินงานป้องกันสารเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ตามวิชาที่โรงเรียนเปิดสอนได้แก่ ช่างอุตสาหกรรม พาณิชยกรรมและประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม โดยใช้แบบสอบถาม เก็บข้อมูลจากครูผู้รับผิดชอบงานด้านการป้องกันสารเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนจำนวน 233 คน ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการดำเนินงานป้องกันสารเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ผู้ศึกษาได้ให้ข้อมูลแนะว่าควรจัดให้มีครูรับผิดชอบในการป้องกันการสารเสพติดขึ้นเป็นการเฉพาะ และควรเชิญวิทยากรจากหน่วยงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับสารเสพติดมาให้ความรู้ใหม่ ๆ รวมทั้งการจัดทำเอกสาร แผ่นพับ แผ่นปลิว แจกครู นักเรียน ผู้ปกครอง โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำ ควรมีบริการแนะแนวในเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพ ควรตั้งกลุ่มหรือชมรมเพื่อต่อต้านสารเสพติด

และจรีรัตน์ เนาวจำเนียร (2534) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะคติของผู้บริหารต่อการสร้างภูมิคุ้มกันการพึ่งยาในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารต่อการสร้างภูมิคุ้มกันการพึ่งยาของหัวหน้าสถานศึกษา และผู้ช่วยฝ่ายปกครอง เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาชาย หญิง และสหศึกษาต่อการสร้างภูมิคุ้มกันการพึ่งยา เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของผู้บริหารในการ

แก้ไข้ปัญหาการดำเนินงานในการสร้างภูมิคุ้มกันการพึ่งยา โดยให้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นของรัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 85 คน ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง 92 คน ผลการศึกษาพบว่าผู้บริหารทั้ง 2 กลุ่ม ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการสร้างภูมิคุ้มกันการพึ่งยาเสพติด และเห็นว่านำไปปฏิบัติได้มาก แต่ผู้บริหารยังขาดความรู้ที่แท้จริงและเพียงพอที่จะนำไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมภายในโรงเรียน

ส่วนวิวัฒนาการ (2539) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาสภาพและ เปรียบเทียบปัญหาและการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในกรุงเทพมหานคร ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน โดยส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 11 แห่ง ผลการศึกษาพบว่า

1. การดำเนินงานป้องกันสารเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา ส่วนใหญ่กระทำในรูปคณะกรรมการป้องกันสารเสพติด มีการวางแผนการดำเนินงาน มีการนิเทศและประเมินผลการดำเนินงาน มีการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่มีปัญหาสารเสพติด มีการจัดกิจกรรมเสริมความรู้เรื่องสารเสพติด และมีการสำรวจการใช้สารเสพติดของนักเรียน ซึ่งพบว่าการใช้บุหรี่มากที่สุด รองลงมาคือสารระเหย แอมเฟตามีน สุรา กัญชา และเฮโรอีน ตามลำดับ

2. การดำเนินงานป้องกันสารเสพติดในโรงเรียนมัศึกษามีปัญหาในระดับปานกลาง ได้แก่ การขอความร่วมมือกับผู้ปกครองในการแก้ไข้ปัญหาสารเสพติด การได้รับการนิเทศ การป้องกันสารเสพติดจากศึกษานิเทศก์ การดูแลสถานที่ลับตาที่เอื้อต่อการเสพยาเสพติด และประสบการณ์ของครูในเรื่องของการป้องกันสารเสพติด

3. เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานป้องกันสารเสพติดระหว่างโรงเรียนขนาดกลางขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ พบว่ามีปัญหาที่ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า การนำผลการนิเทศมาใช้ในการดำเนินงานป้องกันสารเสพติดในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ เป็นปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง

ในลักษณะที่คล้ายกัน ปัจจุบัน พิศรสาธร (2539) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในภาคใต้เพื่อศึกษาสภาพ และเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคใต้ ระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารและครูผู้ที่เป็นหัวหน้ารับผิดชอบการดำเนินงานป้องกันสารเสพติดในโรงเรียนๆ ละ 1 ฉบับ รวมทั้งสิ้น 319 โรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า

1. การดำเนินงานป้องกันสารเสพติดในโรงเรียน ส่วนใหญ่มีคณะกรรมการรับผิดชอบดำเนินงาน มีการวางแผนการดำเนินงาน มีการนิเทศและประเมินผลการดำเนินงาน มีการสำรวจเกี่ยวกับการใช้สารเสพติดของนักเรียน ซึ่งพบว่าการสูบบุหรี่มากที่สุด รองลงมาคือสารระเหย สุรา และกัญชา มีการจัดกิจกรรมเสริมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด มีการแนะแนวเกี่ยวกับปัญหาสารเสพติดแก่นักเรียน

2. ปัญหาในการดำเนินงานป้องกันสารเสพติด ในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่การขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการแก้ไขปัญหายาเสพติด การได้รับการนิเทศงานป้องกันสารเสพติดจากศึกษานิเทศก์ การดูแลสถานที่ลับตาที่เอื้อต่อการเสพยาเสพติด และการวิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้เด็กติดสารเสพติด

3. เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานป้องกันสารเสพติดระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ พบว่ามีปัญหาที่แตกต่างกัน โดยในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางมีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก

สำหรับนางคราญ ณรงค์ศักดิ์ (2540) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานป้องกันยาเสพติดของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาในการดำเนินงานป้องกันสารเสพติดของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย โดยการศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพและปัญหาในการดำเนินงานป้องกันสารเสพติดของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย

ตามแผนป้องกันสารเสพติดของกระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ.2540-2544) โดยเฉพาะด้านต่อไปนี้

1. การให้การศึกษาและการเผยแพร่ความรู้
2. การพัฒนาสภาพแวดล้อม และกิจกรรมทางเลือก
3. การพัฒนาการบริหารและการจัดการ
4. การพัฒนาบุคลากร
5. การรณรงค์ป้องกันสารเสพติด

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนที่รับผิดชอบเรื่อง การดำเนินงานป้องกันสารเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2540 จำนวน 84 คน ผลการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ในโรงเรียนส่วนใหญ่มีการสำรวจเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติดของนักเรียน พบว่าการใช้บุหรี่มากที่สุด รองลงมา คือแอมเฟตามีน สารระเหย สุรา สาเหตุของการแพร่ระบาด นักเรียนเกินครึ่งนำ มาเสพในโรงเรียน โดยเฉพาะในห้องน้ำห้องส้วมมีการมั่วสุมมากที่สุด มีการดำเนินงานป้องกัน ยาเสพติดโดยการสอดแทรกความรู้ และวิธีการป้องกันยาเสพติดในการเรียนการสอน มีการปิด บ้ายประกาศข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มีการพัฒนาความรู้พื้นฐานการ ป้องกันสารเสพติดให้แก่บุคลากรแกนนำนักเรียน มีการดำเนินการตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา โดยการพัฒนาสภาพแวดล้อมและโครงสร้างให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมพัฒนาการ เรียนแก่นักเรียน มีการดำเนินการป้องกันยาเสพติดร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ มีการนิเทศติดตามผล และส่วนใหญ่เมื่อพบนักเรียนใช้สารเสพติด จะใช้วิธีการตักเตือน ตลอดจนมีการจัดรณรงค์ป้องกัน ยาเสพติดในโรงเรียน

จากข้อมูลต่างๆ เบื้องต้นพอสรุปได้ว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ที่ศึกษาได้ให้ความสนใจกับปัญหา สารเสพติดในโรงเรียน มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการป้องกันและการแก้ไขปัญหา สารเสพติดให้แก่นักเรียน ครู และผู้บริหาร มีการศึกษารูปแบบและวิธีการต่าง ๆ เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหาคารใช้สารเสพติดของนักเรียน มีการประเมินผล การปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไข ตลอดจนพบว่าการป้องกันและการแก้ไขปัญหาคารติดสารเสพติดในกลุ่มนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ มากที่สุด คือ วิธีการที่เปิดโอกาสให้นักเรียน ผู้ปกครอง และโรงเรียนมีส่วนร่วม การให้การศึกษา

คือทางออกที่ดีที่สุด กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลมากกว่าความรู้และทัศนคติที่ได้รับ ส่วนปัญหาที่พบในการดำเนินการก็มีมากมาย ตัวอย่างเช่น การขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการแก้ไขปัญหาการได้รับบริการนิเทศงานป้องกันยาเสพติดจากศึกษานิเทศก์ การดูแลสถานที่ลับตาที่เอื้อต่อการเสพสารเสพติด การวิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้เด็กติดสารเสพติด ตลอดจนประสิทธิภาพของครูในการป้องกันสารเสพติด ฯลฯ

ดังนั้น การศึกษาเฉพาะโรงเรียนเชิงคำวิพากษ์ อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ในครั้งนี้ น่าจะเป็นประโยชน์ สามารถนำผลของการศึกษาไปเป็นแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาการติดสารเสพติดในกลุ่มนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลมากขึ้น ตลอดจนเป็นรูปแบบแนวทางและวิธีการในการแก้ไขปัญหของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา และจังหวัดอื่นๆ ต่อไป